Könyvesház

SZERKESZTI: SZABÓ GYÖRGY

A szavak bolyhai

Csorba Győző új versei

Hogy mi ez? — már nem kérdezem,
vetkezvén bőrig mezteleure
a nagy, utolsó küzdelemre
magam talpig fölvértezem.
Bújnék a szavak bolyhai közé:
ha hagyom őket tetszésük s kedvük szerint
fészekbe gömbölyödnek
(ó hagynám őket tetszésük s kedvük szerint!)

Íme, „A szavak bolyhai", *Csorba* Győző szenvedéstörténete öt felvonásban. Öt ciklusba sorolva költemények, küzdelemről az életért, a költészet teljességéért — a rétegek alatti rétegek megismeréséért. Mint aki angyallal harcol, s ezentúl az égig van lajtorjája, de csípője ficamodott. Mint akit kivet a föld, s kérdés, az ég befogadja-e? s ha befogadja, lehet, hogy a föld veti ki. Mint kiben testet öltenek életünk bizonytalanságai, igazságkeresései, végletes szenvedései és örömei. Vágyunk, tisztaságra és harmóniára.

Időről időre megismétlődő ünnep: kezünkbe venni Csorba Győző újabb verseskötetét: híradásait egyre teljesebb, egyre gazdagabb költészetéről. A hetvenéves költők rangos csapatához tartozik, ez a *Nyugat* úgynevezett harmadik nemzedéke, akik visszafordultak a hagyományokhoz, s két világháború halálos fenyegetettsége ellenében az emberség s az élet teljessége mellett voksolnak. Csorba lírája gondolat és szenvedély kettősségében született: filozófusok és fizikusok bátorságával keresi a látszat mögött a lényeget, másrészt a bőr, a kéz, a szem ember alatti érzékenységével azonosul az anyagi világgal, hogy ismeretlen mélységekbe merülve, sosem hallott csodákról hozzon hírt.

Mindez fokozódik ebben a könyvben. Kíméletlen igazmondása az eleven boncolás jajaival társul — önmagát boncolja, magán kísérletezik, kibírja-e a fertőzést a test — a lélek?

Mint aki két mágneses pólus közé zuhant, hányódik a lélek ég és pokol között. Negatív mintákkal látjuk a testet, párbeszédben a lélekkel, amit rábíztak, amiért lett. Egy ember a sok között. Aki mégis, mindent vállalt köznapisága mellett, vátesz, és a hős magaslatára — szobortalapzat? oszlopszentté? vagy kinzóoszlop? — kényszerül. Ez a nagyszerű líra, évtizedes helytállások után is, önmaga, és a lét törvényeinek lázas keresése. Krónika, magáról és rólunk, a költő freskóinak újabb képsora, kiegészítése újabb színekkel. Íme, *Kosztolányi* soha vissza nem térő, egyetlen példány embere, *Illyés* magafigyelő egyetlen öregsége — örök ifjan, változatlanul a változóban, lázadón, a szépség és teljesség igézetében. Teljes, a töredezettségében. És úgy tanúskodik, hogy nekem is fáj. A keserves elszakadás. A kínba tördelt sorvégek iróniája, lázadás és igazságmondás mámora.

A rejtőző láva eddig a földet rázta, most kiömölve pusztít, hogy termékenyítsen. Mintha az utolsó csöppig ki akarná facsarni a zsarnoki, követelő költészet a testet és lelket, pedig eddig is táplálékul kínálta önmagát.

Öregség, betegség, megrontott Ünnep. — ami még közeledik; pőrére vetkeznek a szimbólumok, fontos lesz minden részlet. Paradoxonok, nyelvi bravúrok jelzik, hogy a megfigyelő és szenvedő kettős szerepben remekel. Míg eljátssza a hétköznapok varázslatait, választékos magaslatokon egyensúlyoz, egy szál kötélen, halált megvető bátorsággal. Időbe, s térbe zárva vár Ünnepet — s látja magát, földből kiásott leletként: hogy kiderüljön, ő is volt egyszer.

Mintha a halál küszöbe előtt, férfi-Istárként, minden kincsét odaadná az életért. Hogy megváltsa magát és minket. Kísért a mitológia, káromlásokban, áldásokban. Orpheusz sírása, fordított útjában az alvilág felé, midőn Eurüdiké az életbe tér vissza. Katartikus élmény, látni a hőst, aki sír és sírni vele; s az égbe sújtó szenvedély és szenvedés után, a hozzánk tartozó kedvesek felé nyúlni szelíden, s gyönyörrel elfogadni fák törzsét, levelét, a vérehulló fecskefű jelenében az emlékeket, az úttalan utakat, a domesztikált fájdalom, s a megmaradás új harmóniájának nyugalmát.

Az ember megküzd a sárkánnyal a teljességért, még akkor is, ha ő sem kerülheti el előbb-utóbb... ha nélküle, s vele... ha töredezettek és hiányosak mondatai, ha személytelenné válik, mert nem bírja másképp, ha körülveszi a szobrot az űrrel, ha jégfalakat állít a máglya és maga közé. Ha feláldozza a szépségét, mert meg akarja őrizni.

Szorongás helyett kívánság? Emberségünk szenvedése, a megismerés kegyetlen útjai, szenvedély és értelem szövetsége igaz tudásért, soha még ki nem mondott szóért. A szavak bolyhai takarják be a költőt, mint fészek a fiókákat. A férfit, aki előző kötetében Isten tenyerébe vágyott, ki számot ad a világról, és számot vet magával, s velünk, ki új dolgokról hozott hírt. S a maga testével táplálja a lángot, hogy ünnep legyen.

Mert valamennyien ünnepet akarunk, születés, szerelem, halál nagy ünnepeiben tudunk felragyogni, s a pusztulás elé az élet kincseit vetjük védelemként, mint követ a vízbe, ha át akarunk kelni rajta. *(Magvető)*

Albert Zsuzsa

Szellem és egzisztencia

Hamvas Béla esszékötete

„Gott ist tot". Olyasvalami ez, ami nem azt jelenti, hogy „Isten meghalt", mégsem lehet másképpen mondani. Isten meghalt, azt jelenti, hogy megtörtént a legnagyobb dolog, az, ami olyan borzasztó és olyan rettenetes, hogy mindenki azt hitte, sohasem fog megtörténni és nem is történhetik meg.

A negyvenes évek végétől szilenciumra kényszerített alkotók közül valószínűleg legutoljára, *Hamvas* Béla kötetei is megjelenhettek a könyvespolcokon. De leginkább a szerencsések könyvespolcain, és csak ritkán a kirakatokban, mert a gyors egymásutánban feltűnő, majd eltűnő három esszékötet nem a nagy kiadóink gondozásában látott napvilágot, hanem kis példányszámú helyi kiadványokként — a *Pannónia Könyvek* keretében Pécsett, a *Vigilia* folyóirat kiadásában és a *„Tartóshullám"* kiadványaként a budapesti bölcsészkaron. E körülmény a félhivatalos szerkesztőgárdák áldozatkész munkáját dicséri, ám fölveti a filológiai pontosságú szöveggondozás helyenkénti hiányának vagy felületességének a problémáját.

Bár Hamvas Béla tiltakozott minden biográfia és biografizmus ellen és valószínűleg azt is kifogásolná, hogy kiadástörténetének túlzott fontosságot tulajdonítsunk, mivel az *élet műve* a fontos és nem a *mű élete* — mégis tudnunk kell, hogy a század egyik legeredetibb magyar gondolkodójával szemben adósságaink törlesztésének java hátravan.

A Bölcsészindex esszékötete reprezentatív áttekintést nyújt Hamvas teljes gondolkodói *oeuvre*-jéről, a Vigilia-kiadvány a világ „vallásos megértésével" kapcsolatos esszéket gyűjti össze, a pécsi kiadvány pedig azokból az írásokból válogat, amelyek a II. világháború körüli évek két jelentős pécsi folyóiratában: a *Pannónia*ban és a *Várkonyi* Nándor szerkesztette *Sorsunk*ban jelentek meg. Ez utóbbi kilenc tanulmány eltérő terjedelme és tematikája ellenére hatásosan jellemzi Hamvas első gondolkodói korszakváltását, melynek során „leszámol az ifjú herosztratoszi lángjával, a sikert elvetve méltó sorsául a nevezetes névtelenség dicsőségét választja" *(Kemény* Katalin záró-tanulmánya) — másrészt hiteles képet ad a teljes hamvasi mű orientációjáról.

Hamvas kezdeti válságélményéből, krizeológiai kutatásaiból (melyektől nem választható el aranykorélménye) itt fordul abba az irányba, mely a késői letisztult tudásig és magatartásig vezet, az „újjászületésig" és a „beavatásig".

Megjelennek az „ősök", a mesterek, az autentikus szellemi tradíció: *Dosztojevszkij, Tolsztoj, Kierkegaard, Nietzsche, Buddha* valamint *Hérakleitosz* („akit sohasem lehet átlépni") és legfőképpen Jakob *Böhme*.

Óriási műveltséganyagát a személyesség terében izzítja át, legalább olyan fontos a beszélő, mint az, amiről beszél. Az esszé tudatosan vállalt forma, de a puszta műfaji meghatározás elégtelen, mert Hamvas egy sajátosan öntörvényű, sokszínű változatosságot mutató, mégis kiérlelt esszét művel, mely (csak a példa kedvéért) nemegyszer mutat zenei megformáltságot: fő- és melléktémával, reprizekkel és a végső crescendóval (például Kierkegaard Szicíliában); tartalmi vonatkozásban pedig a Magyar Hyperion szubjektív vallomásától a címadó Jaspers-tanulmány tudományosságáig ível. Közben olyan remekművekkel találkozunk, mint a Robert *Burton* melankóliájáról írott esszé, melyben *Szerb* Antal és *Borges* legszellemesebb és legszebb oldalaira emlékeztetően vall a könyvtár és a könyvtárosság ethoszáról. „A mai világ képéről" írt szellemes tanulmánya azt példázza, mivé tágulhat a könyvismertetés „prózai" műfaja, ha egymásra talál érzékenység és eruditió, és ha a metafizikai igény és az áradóan szabad szellem találkozik a könnyű kezű íróval. Ugyanez vonatkozik a „Kisfaludy-apológia" sajátos megközelítésére. „... az élmény értéke nem az, hogy igaz, hanem, hogy nagy. És így az élmények értékfokát nem a bizonytalanság dönti el, hanem a rang. Igazságot lehet osztályozni, élményt csak rangjához méltóan fogadni. Rangját pedig minden és mindenki magával hozza."

Köszönet illeti a *Pannónia Könyvek* szerkesztőjét és kiadóját, főként *Csuhai* Istvánt, aki a tanulmányok szövegét gondozta és a jegyzeteket készítette, valamint Kemény Katalint (akinek kötetzáró, összefoglaló utószava mélytó párja Hamvas esszéinek), hogy megtörve a csöndet a háború utáni első Hamvas-esszékötet létrehozását elősegítették. Úgy hírlik, hogy jó példával jártak elöl, mert az azóta kiadott két kötet nyomában újabbak állnak megjelenésre készen.

„Nem tehettem azt, amit a többi — nem volt időm érvényesülni. Nekem a munkámmal kellett foglalkozni. És ha valaki nem fogadott el, az el-nem-fogadó helyet szégyelltem magam. Igen: bántott, hogy oly mélyen megalázta magát előttem."

Adósságunkat törlesztenünk kell. Mert egyre csak visszhangzik annak a fiatalembernek a szava, aki Kemény Katalin leírása szerint 1968 őszén, a Hamvas Béla halála utáni napon így kiáltott fel: „Ki fog ezután vigyázni ránk?!" *(Pannónia Könyvek)*

Garaczi László

Yogi

Mátyás B. Ferenc kisregénye

Olyan csend van, mint a szeretet hűlt helyén.

Hosszú, hosszú, fekete vonal kanyarog az ajtótól a citromfáig. Befordul a fal szögleténél, a kredenc mögött eltűnik, hogy az ágy alsó harmadánál átvágjon a szobán, felkússzon az ágy lábán, keresztülszelje a paplant, aztán lecsusszanjon a másik ágylábon, s onnan cakkosan a citromfáig haladjon. Ha egyenesen futna céljához, tizedére rövidülne útja. De a hangyák külön törvény szerint szabják maguknak a menetirányt.

Az olvasó csöndes-szomorúan teszi le a fiatal erdélyi író kötetét. Hideg fejjel azon gondolkodik: a műbírálatnak milyen segédtudományokra lenne leginkább szüksége, hogy tájainkon pontos és hiteles mérlegre tegye egy eredeti alkotó munkáját. Mindenekelőtt kéne egy olyan diszciplína, amelyet jobb híján társadalmi-történeti patológiának mondanánk. És kellene még egy másik, amelyik a ki nem mondott szavak, hiányzó közlések jelentéstartalmát vizsgálná.

Mert *Mátyás B.* Ferenc írásában is az a súlyosabb, ami nem jelenvaló. Kisregénye ettől drámai, ettől dokumentum, ettől történelmi patológiai tünet, még akkor is, ha prózának egészséges, de mindenekfelett tehetséges alkotás. Témája nem új, nem meglepő — a helyüket a világban nem találó fiatalokról sokan beszéltek már. Ám ebben az írásban megfordul a hasonló munkák iskolája. A *Yogi* ifjú emberének életérzése sokkal szorongatóbb ennél. Ő világot nem talál azon a helyen, ahol élnie rendeltetett. Azt elvették tőle. Előbb a múltat, hogy ne legyen jövője, aztán közösségét, tárgyi környezetét, hogy ne emlékezhessen arra az időre, amikor még múltja volt.

Mátyás B. Ferenc hősének sorsa, és nem tulajdonsága elidegenedett volta. Ő egy idegenné torzított világban él, ahol csak szigetlakók vannak, akik, ha fölkeresik a másik szigetét, csorba köveken igyekeznek egymás felé, mint felhőszakadás után a pocsolyába rakott tégladarabokon araszoló putrilakók. Aki erről a létről hitelesen képes beszámolni — mint a szerző teszi —, az egészséges, igazi prózát ír.

Műve ott beteg, ahol a közeg az, amelyben megszületett. A kór egyik tünete, hogy a szerző világának nincs arca, a tájnak sincs, a városnak se, melyben alakjai inkább előfordulnak, mint élnek. Az viszont már az írón múlik, hogy figurái sokszor úgy beszélnek és gondolkodnak — ahogy ő maga, a mű cselekménye pedig úgy alakul, ahogy az előre kiszámítható. Ami kiszámíthatatlan, az a mi sorsunk, akik itt élünk, Európa peremén — akkor is, ha mást mond a geográfia. *(Magvető)*

Megay László

Egyes szám első személyben

Párkány László könyve Tolnay Kláriról

Ki vagy te, hogy csak úgy tönkreteszed az előadást — mennydörögte 1938 őszén Jób Dániel, a Vígszínház igazgatója. Különös színésznő ez a Tolnay Klári — írta 1942-ben a Film, Színház, Irodalom: nem fogyókúrázik, nem hízókúrázik... nem pletykámak róla. Hogyan él egy ilyen csendes sztár?

A színház lényege mindig a találkozás (lenne) az adott mű átélését személyiségével segítő színésszel. Ha ez (sokszor) nem jön létre, a darabban és előadóiban van hiba, nem az (esetleg) értetlen(nek nevelt, vagy túl gyakran becsapott) közönségben. Elszaporodott színészkönyveinkkel is körülbelül ez a komplex helyzet. Jelentéktelen (bár ismert) színész hiába erősködik (segédlettel vagy egyedül), hogy legalább saját élete könyvével létrehozza a színpadon elmaradt (de görcsösen áhított) bensőséges találkozást közönségével. Sőt, itt még a nyílt színen bevált nemegyszer alpári tukmálás eszközei is csődöt mondanak. A jó ízlésű olvasó ugyanis egyszerűen elveti a fellengzős, szellemtelenül sztorizó vagy fontoskodó könyveket.

Az elmúlt hónapok legkeresettebb színészkönyvei közül *Kárpáti* György *Domján* Editről szóló montázstechnikás műve szimptomatikusan mutatta, hogy mennyire átsugárzik egy lelkiismeretes munkán a kielemezhetetlenül jelentős (másként kifejezve a legendateremtően karizmatikus) művészsajátosság; a rejtőzködve kitáruló színészi én. Még akkor is, ha tulajdonosát lebírta a halál.

1988. kiemelkedő színészkönyvét *Párkány* László abban a szerencsés szerzői szituációban írhatta meg, hogy — elvégezvén a nélkülözhetetlen dokumentálás dolgát — neki a nagyon is élő, tüneményesen jelen lévő *Tolnay* Klári *Egyes szám első személyben* beszélte el *művészéletét*...

A Madách Színház érett bölcsességű nagyasszonyát, meg a harmincas évek fanyarul pikáns naiváját, a romantikus komédia-, valamint tragédiahősnőt és a kosztümös darabok, filmek alakítóját vagy az életért kétségbeesve küzdő, illetve nosztalgikusan összegező lélekdrámák abszolút főszereplőjét úgy sikerült felidézniök, s megörökíteniök, hogy diszkréten, elegánsan bebizonyították: a nagy színműveszet mögött termékenyítőleg ott áll, koncentrált teljesítményre ösztökél az alkotó szenvedéllyel áldott, teljes értékű emberi magatartás, a „maga útját járó", szuverén személyiség.

Van egy másik erénye a nyilván közösen arányossá tett, karcsú, tartalmas műnek. A színésznő pillanatra sem általt senkit azzal, hogy egy ilyen lezáratlanul is kerek-egész pálya befutásához elegendő az oroszlánt akaró indulat, a mindent elsöprő zseniség. A beszélgetésekből, a remekül választott kritikarészletekből és „a Tolnay" korábbi följegyzéseiből kiderül, hogy messziről töretlennek látszó s visszatekintve valóban harmonikus egésszé egybeálló karrierje szakaszokra bontva hullámhegyekre és -völgyekre oszlik. Ugyanúgy, ahogy bármelyik hivatássá nemesedett, szellemi rendű foglalkozás igényesen érdemes munkásaié.

Taníthatatlanul üdvös ködösítőképtelenségre vall a magánélet kezelése a folyamatosan pergő, meghitt hangulatú történetmondás keretében. A mesélő kendőzés nélkül válaszol — politikailag vagy emberileg — kényesnek nevezhető kérdésekre is. De az apró-cseprő pletykáktól, a lihegő intimitásoktól finoman, egyben határozottan tartózkodik. A színészete, embersége kiteljesedését akadályozó hibákról, jellembeli fogyatkozásokról őszintén, önvizsgáló töprengéssel beszél. S bár a politika idegen terület számára, nem hallgatja el véleményét azokról a kihívásokról és vezető emberekről, kikkel összehozta a társadalmunk változásainak ütemére forduló, szükségszerű elkerülhetetlenség.

Párkány László gördülékeny stílusú, észjárást követő, gondolkodásmódot visszaadó könyvét azért is jó olvasni, mert mérleg-kiegyenlítő jellemkép. Dinamikus, élénk leképzése egy kiszámíthatatlanul is rendelést teljesítő magatartásnak. Ebben nem színház az élet, ám az élet föltétel nélkül a színházé. *(Minerva — Editorg)*

Iszlai Zoltán

MEGJELENT

MARAFKÓ LÁSZLÓ: KULCS A BÖRSZIJON

Süni második osztályos, van egy nővére, aki már felső tagozatos, vannak szülei, nagyszülei, szóval Süni egy rendes, átlagos nyolcéves srác. A lakáskulcsot is ugyanúgy a nyakában hordja, mint a többi átlagos, rendes gyerek, hiszen a szülei neki is igen ritkán vannak otthon. Süni számára ezer és ezer veszélyt hordoz a világ; magának kell dönthetnie. Bár szerencséje van: K. felügyelő sokszor megjelenik szirénázó rendőrautóján, hogy vigyázza a fiú lépteit. (Móra)

TÓTH KLÁRA: ELEM KLIMOV

A szerző a rendezői pályakép bemutatása mellett betekintést nyújt az utóbbi évtizedek szovjet filmművészetének változásaiba és egy interjú segítségével megismerteti a filmfőtitkár Elem Klimovot. A Hurrá, nyaralunk!, az Agónia, a Jöjj és lásd rendezője a mellőzöttség évei után felelős vezetőként vesz részt a szovjet filmművészet irányításában. (Múzsák)

BALÁZSOVICS MIHÁLY: ÉVSZAKVÁLTÁS

Balázsovics Mihály új kötete — sorrendben a negyedik — feszült, ellentétektől terhes, súlyos létkérdésekkel viaskodó életszemléletről és költői világról ad pontos, sok tekintetben nyugtalanító helyzetképet. Magánéleti kétségek és harmóniák, makacsul kísérő ideálok, filozofikus töprengések fonódnak egybe költeményeiben, hol fojtott, robbanáskész atmoszférát teremtve, hol a békesség, a kiteljesedés nyugvópontjait keresve. (Magvető)

JOHN LUKÁCS: AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK 20. SZÁZADI TÖRTÉNETE

A huszadik századi Amerikáról, a mélyáramlatokról, amelyek társadalmát és mentalitását formálták, viszonylag keveset olvashatott az érdeklődő közönség Magyarországon. A magyar származású, immár több mint negyven éve Amerikában élő neves történetíró tollából most egyéni hangú, kritikus áttekintést kapunk a mai Egyesült Államok fő problémáiról, eredményeiről, belső ellentmondásairól. (Gondolat)

BALOGH EDGÁR: TÍZ NAP SZEGÉNYORSZÁGBAN

A Gondolkodó magyarok sorozatban jelent meg Balogh Edgár híres beszámolója az ugyancsak neves baráti kör 1930 augusztusi vállalkozásáról. Barangoltak felvidéki, csallóközi falvakban, jártak Beregben, Budapesten és Prágában, Pozsonyban, Érsekújváron. Húszévesen Balogh Edgár megrázó beszámolót írt szegényországi tapasztalatairól. A politika felfigyelt a könyvre és betiltotta. (Magvető)

DANIEL HOFFMAN: TESTVÉRI SZERETET

Hoffman Pennsylvania alapítóját, William Pennt állítja művének középpontjába. Penn a XVII. században békés együttélésre törekedett, és szabályos adásvételi szerződéseket kötött a delavár indiánokkal. A költemény dokumentum és fikció, korabeli és mai nyelvhasználat, szabad és kötött verselés keverésével alakítja ki formájának egyszeri szövedékét. (Európa)

DAVID ALFARO SIQUEIROS: ÚGY HÍVTAK, HOGY „EZREDES ÚR"

Siqueirosnak a szó minden értelmében festői élete volt, sőt mindig a szenzáció, gyakran a botrány légköre vette körül. Bőven van hát miről mesélnie emlékirataiban. Remek, bár bevallottan elfogult portrékat rajzol világhírű pályatársairól, s minden szaván átsüt vitathatatlanul monumentális egyénisége. (Európa)

MARTA FEUCHTWANGER: CSAK EGY FELESÉG

A jeles író, Lion Feuchtwanger hányattatásait, életének „regényét" a leginkább hitelt érdemlő szemtanú, felesége jegyezte le. A markáns egyéniségű társaságbeli szépasszony nemcsak a világhírű életmű keletkezésének érzékeny tollú krónikása, hanem egy kivételes történelmi kor eseményeié is. (Európa)

TARNÓC MÁRTON: KETTŐSTÜKÖR

Tarnóc Márton ama kevesek közé tartozik, aki minden érzékszervével és idegszálával megérti és átéli a magyar 17. század tragikus szépségét és heroikus nagyságát, noha pontosan tudja, hogy miben volt nagyobb a francia vagy miben volt több a német szellemi élet akkoriban. (Magvető)

POSZLER GYÖRGY: FILOZÓFIA ÉS MŰFAJELMÉLET

Poszler György könyve nem egyszerűen kiváló bevezetés Hegel és Lukács műfajelméleti, esztétikai gondolkodásába, de egyben útkeresés is egy újfajta, műérzékeny művészetfilozófia irányába. A kételyek idejét éljük, a merész általánosítások lejárta után, a remélhető józan általánosítások születése előtt, végig kell gondolnunk a megjárt utak tapasztalatait. (Gondolat)

H. S. MAINE: AZ ŐSI JOG

Henry Summer Maine a történeti szemléletű jogtudomány kiemelkedő klasszikusa, akit a joggyakorlatban szerzett tapasztalat, a szociológiai szemlélet és a különböző jogrendszerek alapos ismerete együttesen tett mindmáig figyelmet érdemlő tudóssá. Munkái közül a legjelentősebb a most megjelent kötet, amely a jogfejlődést tárgyalja. (Gondolat)

BALIPAP FERENC: INNOVÁCIÓS TÖREKVÉSEK A HETVENES ÉVEK MŰVELŐDÉSI OTTHONAIBAN

Balipap Ferenc doktori disszertációjának könyv alakra rövidített és részben átírt szövege hiánypótló mű. Hiányt pótol egyrészt azért, mert a művelődési otthonok alapításától kezdve tekinti át a jogalkotók ezen intézményhálózattal kapcsolatos szándékait, ám hiányt pótol a tekintetben is, hogy mindezt az eredmények, az intézményi teljesítmény szempontjából teszi mérlegre. (Múzsák)

NÉMETH LÁSZLÓ: A SZOCIALISTA POLGÁRI ELJÁRÁSJOG ELMÉLETI ALAPKÉRDÉSEI

A magyar polgári eljárásjog elméleti alapjainak lerakója volt a szerző, kétszáznál több szakirodalmi munkájával tette ezt az alapozást. A jelzett mű az utolsó könyve: olyan elméleti alapkérdésekkel foglalkozik, mint a szervezetelmélet, eljáráselmélet. (Akadémiai)

HERMANN BROCH: HOFMANNSTAHL ÉS KORA (SZECESSZIÓ VAGY ÉRTÉKVESZTÉS?)

Hermann Broch nagy ívű korképet vázol fel esszéjében, amely kultúrtörténeti regény is lehetne: azt vizsgálja, hogyan volt képes a múlt század végi bécsi kultúra önnön stílustalanságát minőséggé, sőt máig jellegzetes, önálló ízlésiránnyá emelni. (Helikon)

ERIC J. HOBSBAWN: A FORRADALMAK KORA

A kiváló angol történész gondolatébresztő elemzése két nagy forradalom közti időszakon ível át; az egyik pillér 1789, a másik 1848. Nagyszabású körkép tárul az olvasó elé, az egyes részelemek történelmi jelentőségűek. Ha a francia forradalom elsődlegesen politikai jellegű, akkor az angol ipari forradalom is éppen úgy megbolydítja a társadalmat. (Kossuth)

JOSEPH JOUBERT: GONDOLATOK

Az 1754 és 1827 között élt Joubert több mint kétszáz füzetet írt tele gondolataival élete utolsó négy évtizedében. E művek csak jóval halála után jelentek meg. Gondolkodása olyan utak kezdete, amelyek a romantikán túlmutatva arra törekszenek, hogy a jelenségeket egyszerre értelmezzék és érzékeltessék. (Helikon)

VOLKER BRAUN: A HINCZE—KUNCZE REGÉNY

Braun a legkiválóbb keletnémet írók közé tartozik, aki a szokványostól eltérő verselvel, a hagyományos megoldásokat elutasító drámával az NDK határain túl is elismerést szerzett magának. A szóban forgó szatirikus regény, s a főhősök, a sofőr és a Vezető Káder Berlin életében hordozza körbe az olvasót, s közben elénk tárul a régi úr—szolga viszony mai változata. (Magvető)

MARÓDI LÁSZLÓ: IMMUNDEFICIENCIÁK

Az elmúlt három évtized során — mintegy tükrözve az immunológia tudományának dinamikus ütemű fejlődését — jelentős előrehaladás következett be a primer immunhiányos állapotok kórélettani és genetikai hátterének megismerésében, a különböző immundeficiencia-formák klinikai immunológiai diagnosztikájában és az ilyen betegségek gyógykezelésében. (Medicina)

NAGY KÖTŐSKÖNYV

A könyv 96 színes fotón bemutatott női, férfi- és gyermekpulóver készítésének részletes leírását és szabásmintáit tartalmazza, kötésrajzokkal. A kézikötés technikájának valamennyi változatát ismerteti 6 fejezetben, az egyszerűbb mintáktól a legbonyolultabbakig. Számos újdonságot tartalmaz a gyakorlati kötősök számára is, így a legújabb divatot követő új kötéstechnikát, illesztési, díszítési megoldásokat, összeállítási módokat stb. (Műszaki Könyvkiadó)

BÁRTFAI SZABÓ LÁSZLÓ: AZ UTOLSÓ EMBERIG

A könyv szerzője, a 107. utászszázad volt parancsnoka megismerteti az olvasóval alegységének 1943. év eleji őthetes kálváriáját; egyik epizódját a Don mentén harcolt 2. magyar hadsereg sorsa beteljesülésének, amely mindmáig felejthetetlenül neuralgikus pontja felszabadulás előtti történelmünknek. A 107. utászszázad sorsának alakulásából levonható következtetések közül nem a katonai jellegűek a legfontosabbak. A politika tartományába tartozók szolgáltatnak hosszú időre érvényes tanulságokat az utókor számára. (Sinus)

SOÓS LÁSZLÓ: TRAPÉZ

Szédítő magasságban végzi lélegzetelállító mutatványait az Alleri-trió. Életük izgalmas alakulását ábrázolja az író. Soós regénye először 1938-ban jelent meg a Franklin Társulat kiadásában. (Magvető)

„KURTASZOKNYÁS HATFALU" (ÚJ MINDENES GYŰJTEMÉNY 7)

A pozsonyi Madách Kiadó neves sorozatának hetedik kötete zömmel önkéntes néprajzi gyűjtők dolgozatait tartalmazza Kéménd község népi kultúrájának részterületeiről. Nem a falu néprajzi monográfiája tehát, csupán egy-egy kiemelt jelenség bemutatása. (Madách)

JOSEF VÁGNER—NADA SCHNEIDEROVÁ: SZAFÁRI A KILIMANDZSÁRÓ ALATT

A könyvbe foglalt elbeszélősorozat az afrikai élővad-befogással kapcsolatos élmények, feljegyzések, tapasztalatok gazdag anyagából állt össze. Ugyanakkor sok mindent megtudunk belőle az afrikai emberek világáról, gondolkodásmódjáról, életfelfogásáról is. (Gondolat)

PÁLÓCZI-HORVÁTH ÁDÁM: FELFEDEZETT TITKOK

Alig harmincévesen már közismert író volt a szerző. 1787 és 1793 között háromkötetnyi verse, egy eposza, csillagászati tankölteménye, pszichológiai munkája, szabadkőműves szellemű érzelmes regénye jelent meg. A titok, amelynek felfedezését e könyv címe ígéri, a szabadkőművesség. A két évszázada névtelenül megjelent, ma már alig feltalálható mű jelentősége túlnő a témáján, helye van a magyar szentimentális regény történetében. (Szépirodalmi)

RAYMOND QUENEAU: STÍLUSGYAKORLATOK

A kötetben Queneau stílusbravúrjának teljes színpompája bontakozik ki ebben a könyvben, sőt kiegészül egy rövid, ám annál velősebb Magyar stílusgyak-kal. Aki tudni szeretné, hogy mindennapi életünk gyakran előforduló helyzeteit miként lehet elbeszélni precízen, kényeskedve, metafizikusan, visszafelé, alexandrinusban, szonettben, konyhalatinsággal, görögösen és még több tucat módon, olvassa el ezt a mulatságos könyvecskét. (Helikon)

HERVEI SAROLTA: AZ ICTERUSOS ÚJSZÜLÖTT

A második, átdolgozott szakkönyv az újszülöttek icterusával kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket tartalmazza, különösen az elmúlt tíz év eredményeire. A könyv leírja a vércserével kapcsolatos, a vércsoport-szerológiai ismereteket, fontos a prenatális gyermekgyógyászattal foglalkozó fejezet. A könyv ismerteti a bilirubinanyagcserével, a magicterussal foglalkozó legújabb kutatások eredményeit. (Medicina)